

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, F'icia una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sum. pe unu anu s'eu 45 doideceri, or 3 galbini si 3 doideceri mon. sunatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari s'eu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 53.

Brasiovu, 7. Iuliu 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Proprietatea de pamantu si nationalitatea.

Se provoca cestiuni economice, cari paru a fi nu-mai de interesulu unoru particulari s'eu a unei clase economice, si carora cetitoriulu nu le da mai multa atentiune de catu merita modulu, in care le au tractatu scriitorii. Inse interesele economice asia sunt de strinsu legate de-o-lalta, incatu chiaru si cea mai mica prefacere in interesele materiale ale unei clase, influintieza neaparatu asupra intereseloru economice a natiunei intregi, ba forte adesea urmarile acestei influentie trecu preste hotarele natiunei. La noi si mai adesea de catu in alte staturi organizate se ivescu cestiuni economice de cele mai grave, din cauza, ca negles'a nostra stare economica avendu trebuintia de o prefacere radicala, o seria de cestiuni astapta o deslegare, ca se formeze temel'a unei economie nationale.

Un'a din cestiunile principale economico-politice ce se afla puse pe tapetu, este: deca e bine s'eu nu se se admita strainii a ave proprietati nemiscatoare in tierra, inainte de a se impamenteni?

Acesta intrebare s'a facutu in camera sub modest'a forma de propunerea unui amendamentu privitoriu la explicati'a §. 379 din regulamentul organicu, carele opresce pe straini de a ave proprietate de mosii. Autorii acestei propuneri aveau dreptu de a se teme de discuti'a ce aru provoca candu cestiunea s'aru espune sub adeverat'a ei faia. Pentru aceea se incercara a dobandi prefacerea legii, prezentandu camerei si guvernului cererea loru intr'o forma carea mistifica marimea si insemnatatea scopului la care tindea.

Pres'a a fostu mai sincera de catu autorii amendamentului susu-mentionatu. Diariulu „Independintia“ in Nru 11 (a. 1861) a resumatu cu o chiaritate fara reserva, argumentele ce se potu invoca pentru inproprietarierea strainiloru, carii n'au naturalisati'a cea mare, prescrisa de lege. Aceste argumente au devenitu stereotipe pentru toti cei ce sunt de aceeaasi opinia; pentru aceea noi in pertractarea cestiunei vomu cita aceste temeuri astufeliu precumu le gasimu in numitul diariu. —

Plecu la combaterea acestoru argumente, avendu credintia tare, convingerea chiaru, ca pentru desvoltarea materiala si intielesuala a tieriei, este neaparatu ca se existe proprietati si proprietari mari, de mijlocu si mici. In harmoni'a economica si ethica a unei societati ce aspira la o civilisatiune mai inalta, mosiile mari si proprietarii loru au unu rolu forte insemnatu. Acestui rolu trebuie se se coforme ei, sub pedepsa urmariloru ce nascu din nepasarea omului de legile ordinei providentiale. Credu ca nu este proprietariu, carele redicatu fiindu preste grigile esistintiei materiale, se nu sentia in sine o detoria mai mare catra societate, de catu celu ce are se se lupte neincetatu pentru mijlocele materiali de subsistintia. Acesta datorita potiu dice instinctuala, este germinele, din care resare cultur'a materiala si morala a poporeloru. Cu catu e mai desvoltatu sentiulu acestei datorii, cu atatu rodele ei binefa-

catore (cultura) devinu mai generale, armonia economica si sociala mai statornica.

Deci, avendu acesta credintia si convingere: deca in argumentarea nostra pentru a susutiené neadmiterea strainiloru la proprietatea de mosii romane, vomu arata catu de puçinu se intielege la noi datorii'a de proprietariu mare catra tier'a: nu o facemu din o rancuna asupra acestei clase, a careia „causa de a fi“ recunoscemu ca este interesulu culturalu si materialu, ci pentruca este mai bine se ne lamurimu prin desbateri de catu prin pagube, si se ne spalamu noi, si la trebuintia unii pe altii, de catu se ne spele pe noi toti, mastera mana a strainului.

Se ne spunem dara adeverulu verde, caci altcumu, noi insusi ne vomu insiela, vomu fi pagubasii, deca din caus'a crutiarei amu ascunde reulu amenintiatoriu.

Este dreptu ca nu avemu destule capitaluri pentru a pute introduce amelioratii in tote ramurile industriei nationale. Dar' acesta impregiurare este efectulu iar nu caus'a nenorociloru nostre economice. Caus'a reului este nemernici'a nostra. Nu numai ca nu amu fostu si nu suntemu in stare de a imulti capitalurile prin productia, dar' nici pe cele produse nu suntemu in stare de a le pastra, nici baremu a le cheltui intr'unu modu folositoriu deca nu publicului, celu puçinu folositoriu personei cheltuitoriului.

Amu avutu si amu fi pututu ave capitaluri cu multu mai numeroase de catu multe din tierile acele, unde creditulu deca nu e eftinu, dar nu este atatu de scumpu ca se nu se pota plati din venitul agricolu.

Metalele nobile noi nu le exploatamu. Altamoneta se presupunemu, ca na intra in tierra sub nici unu titlu de catu prin comertiu. Dar si din comertiu numai escedentulu (prisosulu) esportului preste sum'a importului remane in manile nostre ca moneta.

Cercetandu acestu escedentu a'lu esportului preste importu in cei din urma 10 ani, despre carii avemu daturi statistice, ni se infaiosieze urmatorele sume:

Anii	Importulu		Esportulu		Escedentulu
	lei	p.	lei	p.	
1850	44,309,053	12	76,310,097	38	32,001,044
1851	45,173,343	21	76,505,546	13	31,332,202
1852	50,627,580	24	104,419,135	10	53,791,554
1853	nu se		scia		
1854	nu se		scia		
1855	106,175,074	17	177,010,800	20	70,835,726
1856	125,597,310		134,073,456	36	8,476,146
1857	108,435,025	34	109,843,280	20	1,408,254
1858	92,381,146	23	115,826,239	17	23,445,092
1859	58,190,178	4	121,143,392	3	62,953,213
1860	94,443,386	5	171,610,565	26	77,167,178

Se presupunemu si pe anii 1853 si 1854 numai catu in singurulu anu 1852, ad.: 53,791,554
415,201,978

Aceste sciintie sunt culese de catra administratiile de vama. Cunoscutu este ca inainte de anulu 1860 vamilerele tieriei erau date particulariloru in arenda, si ca interesulu acestor'a nu era se arate adeverat'a suma a

valórei obiectelor esite si intrate in tíera, ci se o micşioreze inaintea guvernului si a publicului pentru cá se apase pretiulu arendeii. Déca amu vré se tienemu sém'a de aceste omisii, nu amu esagerá de locu, déca amu evalu'a sum'a escedentului in acesti 10 ani la 500 milióne lei. (Va urm'a.)

Directori r. séu consiliari de scóla.

In unulu din numerii trecuti ai Gazetei acesteia, core-spondintele din Clusiu, afara de cele ce se atingu pe dreptu de persóna f. D. consiliariu P. V. a redicatu cu totu dreptulu cuventulu seti in favórea in florirei scóleloru nóstre. Si noi suntemu de acésta parere, si noi conditionamu in florirea scóleloru sigura prémult de restaurarea consiliariloru de scóla séu numéscase cumu se voru numi, numai activitatea loru se fia legata de problem'a de a consolida institutiunea prin reformarea si regularea scóleloru, ce se afla in viétia, si crearea de alte nóue, unde anca nu esistu.

Depinde dela noi, cá se stórcemu acésta dela locurile mai inalte, cari convingunduse de cea mai urgenta a nóstra necesitate, de necesitatea de a avé pentru fiacare confesiune cate unu directoru supremu r. de scóla, romanu, dóra nu va lasá nerrespectata prim'a acésta a nóstra lipsa neaparata. Vrea in. r. guberniu si in. cancelaria r. de curte inaintarea romanului in cultura? negresitu ca va vrea si infintierea de asemeni 2 directorate romane, pentruca fara de ele e preste tóta potinti'a, cá se inaintamu cu in florirea scóleloru si prin ele cu cultur'a poporului. In Ungari'a s'au si formatu vreo cateva directorate supreme de scóla, dintre cari unulu in comitatulu Pestei e. incredintiatu f. cons. Dr. Festl. Óre pentru romani din Ungari'a si Banatu cate asemeni directorate s'au redicatu? Or' dóra n'a miscatu nime pentru lucruri de acestea? Noi credemu, ca cancelari'a Ungariei de curte nu va amana a implini si necesitatea asta a romaniloru, cea mai delicata si cu multu mai urgenta, decatu cumu e ea la alte popóra.

Urméza acumu se speramu, si credemu, ca inalt'a cancelaria de curte transilvana anca va binevoi a respecta acésta necesitate urgenta a romaniloru din Ardealu si ne va provedé si pe noi catu mai curundu cu Directori r. supremi de scóla, inse ambi romani, cari invescunduse in vestimintele apostolatului scolaru se nu crutia nemica, paua candu voru vedé reedificate templele minervale pe totu loculu, unde astadi diacu acoperite cu lacrimile privitoriloru, pe cari ii dóre de remanerea romanului indereptu in cultura din paraginirea si din lips'a scóleloru. — Credemu si speramu, ca si multu staruitoréle nóstre ordinariate anca nu voru lipsi, déca nu voru fi precesu pana acumu, a'si pune tóta influinti'a in caus'a acésta; ca-ci altufeliu pe lunga inspectorate cu titule numai, vomu deveni earasi in acea trista stare cu scólele, in care deveniseramu 15—20 ani dupa mórtea nemuritoriului Sincai, fostu directoru r. s. de scóla, pe candu sub directoratulu lui se infintiasera o multime de scóle bine organizate in totu Ardealul. Numai asia potemu spera cá starea cea desolata a scóleloru romane, mai vertosu unite, de pe tóte valile se se faca odata obiectu de ingrijire seriósa si mai deaprópe, prin care apoi se prospereze generatiunea noua mai bine, cá cea din anii nacasului. Pana atunci inse asteptamu si dela deregatorii rom. din com. si distr., cá, déca vreau se fia in fapta respectati de nationalisti si barbati devotati binelui publicu, se nu privésca institutiunea poporului, scólele, de a cincia róta la carulu ocupatiuniloru sale, — ca celu ce nu redica, nu imbunéza institutiunea, nu ingrigiesce de surescerea intielegintiei, acela nu, nu póte se fia amicu binelui si viitoriului natiunei sale. — Sciinti'a e puterea si cine nu vrea a lati sciinti'a intre poporulu seu fara osebire conf., acela e jud'a poporului seu, candu are puterea in mani si nu o intrebuintiéza si pentru cultur'a generatiunilor viitórie. Se intrebam — parerii scóleloru parasite de prin tóte locurile si ne voru spune, cari sunt Mecenatii culturii poporului nostru, si cari mercenarii loru dela Zam pana la Carpati si Pontu. —

R.

Scóle prin puteri unite.

Cumuca poporulu romanu, anume celu din comitatulu Dobocei, au venitu la o cunoscentia indestulatória a starei sale presente, in catu din ea pornindu cu calculu siguru scia se'si asigure venitoriulu, dovada este, ca densulu a alesu unic'a singura cale pentru redicarea culturei, adeca calea reuniuniloru private.

De astadi incolo influentia si atacuri, care potu se provina dela factori straini numai potu se conturbe indelungatu inaintarea lui, cu atat'a mai puçinu selu abata dela propusalu seu.

Parte din trecutulu celu lungu si durerosu, parte din fluctuarile si constelatiunea presentului a potutu romanulu verunde se védia, ca dical'a vechia „quisque suae fortunae faber“ este unu adeveru absolutu si nerestornaveru; pentru aceea romanii din comitatulu Dobocei au inceputu acuma a se reuni si antaneu cu devis'a imperatésca: „Viribus unitis“ voru intemelia scoli pentru creşcerea generatiunei venitórie, apoi voru sterpi abusuri, voru intreprinde lucrari economice, cu unu cuventu — si voru radica totu pe calea reuniuniloru private, atatu starea loru morale si religiósa, catu si cea materiale si soçiale.

Efectulu, ce avemu de alu impartasi dupa unu tempu scurtu de doue trei luni vorbesce mai chiaru si mai doveditoriu despre cele dise, decatu cuventele nóstre.

Onoratulu publicu cetitoriu se benevoliésca a cerceta de amenuntulu acele, care le comunicamu noi aici, se benevoliésca asi dá cea mai mare atentiune, a desbate, a critisa, si de si romanii din comitatulu Dobocei nu au facutu ceva opu perfectu, dara atata li se va poté recunósce, ca au doveditu unu zelu fórté de laudatu, o ingrigire pentru viitoriu ce dela totu Romanulu s'ar poffi; si si'au alesu o cale pe care debue se ne mantuimu.

Asociatiunile si reuniunile au fostu la tóte natiunile o scapare, candu fluctuatiunile politice séu diferentiele relegionarie nu liérta si nu da tempu barbatiloru din frunte, cá starea poporului se o imbunatatiésca cu mesuri de susu dictate. Pana candu guverniele respective séu diversele clase ale soçiatatei era cuprinse cu intrebari ce taliá nemediulocitu in chiamarea loru, pana atunci cetatianii privati si linistiti ingrigiau cu puteri unite de starea loru si de inaintarea loru, in catu cultur'a si civilisatiunea preste totu au debuitu se face pasi inainte redicandu poporulu totu mai tare si inlesnindu prin aceasta deodata si misiunea besericeii si a statului.

Romanii din comitatulu Dobocei cumpanindu acea, ca statulu in diu'a de astadi, catu de nenumerate spese si cate cuprinderi are, si éراسi convinsi, ca beserica'a loru nationale pe lunga tóta volinti'a cea mai buna — din lips'a mediulóceloru — catu de puçinu póte sei adjutore, si vediendu ca a mai astepta cu intemeliarea scóleloru tempului si spiritului presentu cerespundietórie, pana candu auctoritatile numite ar poté ele din mediulócele loru sei ajutore, aru insemná atata, catu dóue séu si trei renduri de generatiuni ale lasá in nescentia, in orbia si a le dá prada de totu si prin aceasta a periclita si viitoriulu natiunei, cá parenti tare sintitori pentru copii loru, cá nationalisti inflacarati pentru numele si onórea de romanu si pentru relegiunea loru cea strabuna si in urma, cá patrioti, cari si iubescu patri'a si terenulu ei cu vertute si ambitiune adevératu romana. necautandu la seracia, au pasitu hotariti cá se se smulga din dens'a. Ei au hotaritu cá se sedésca scientiele in mediuloculu loru si se le faca palatu cuvenentiosu. Se radice din denarii loru privati astufeliu de institute de invetiamentu, catu garanti'a subsistentiei loru, a prosperarei loru se fia mai antaiu de tóte in ele insusi si in efeptele ce le voru produce intemeliate, pentru ca sunt convinsi deplinu, ca pe faci'a pamentului numai aceea intreprindere va fi trainica, care va avé puterile de vitalitate in sene insusi.

Institutele de invetiamentu hotarite si intemeliate de romanii din comitatulu Dobocei sunt fundate pe cea mai intetitoria debuintia a poporului nostru.

Este lucru notoriu, ca poporulu nostru romanu mai alesu din comitatulu este marginitu anca numai la economi'a rurale si pórtá economi'a aceasta anca totu numai in statulu primitivu dupa mod'a ab antiquo eredita. Inse spesele statului si darile publice s'au maritu si se marescu pe di ce merge intr'o mesura neasteptata, lipsele vietiei soçiale se inmultiescu éراسi cu o repediune infricosiata, dara vatr'a adeca mosior'a cea parentiésca remane totu asia de angusta, cultur'a ei totu asia de simpla si pamentulu din dí ce merge mai sterilu, incatu inmultinduse populatiunea, in scurtu tempu aru trebui se ne vedemu inpregiurati de una massa proletaria si inculta, gat'a spre tóte relele in desperatiunea ei, dara impotentia de asi mai ameliora sórtea pe cale onesta.

Asta prevedere au nascutu convingerea, ca poporulu are lipsa de creşcere, cá se scia a se hrani din maiestria si orice industria onesta si se fia deprensu si cu comerciulu, care ei va inlesni pusetiunea.

Spre ajungerea scopului acestuia s'au unitu romanii comitatului Dobocei, cá se redice astufeliu de scoli centrale, cari pe de o parte se intarésca instructiunea elementare, dara pe de alta parte se'si ajutore generatiunea la o clasa de mediulocu, facundu inlesnire de a trai din maiestrii, industria si

din comerț. Cu poteri unite însoțiti câte 40 și mai bine de comune la oală, voru poté înființa ei aceea ce despartiti și singurateci până acuma n'au pututu se face.

Noi cugetamu, ca nu e lipsa mare a dovedi onoratului publicu importanța pasiului acestuia, ci ne marginimu numai a alatura spre publicare testulu, luat de pe originalu, alu involirei fundamentale, care de escelsulu r. guberniu din cuventu în cuventu s'a întaritu.

Trebue se supunemu, ca toti frații, cari mai punu ceva pe numele și onórea română se voru bucura de rezultatulu nostru, voru ceti cu tóta atentiunea statutele nóstre, voru p-trunde în idea ce predomnesce în densele, se voru însufletí și voru face asemenea séu spre bucuria nóstra și a tuturor voru face și mai perfectu.

Pentru aceea ne rogamu de onoratele redactiuni române, cá cu privire la marimea întreprinderii și la presantele cercustari se binevoliesca catu mai eurendu a deschide colónele sale acestoru siruri și a tipari:

Tóte actele și procedur'a romanilor din comitatulu Doboo'a la înființarea scólelor centrale și anumitu:

1. Provocarea oficiolului comitatense catra inspectoratulu scoliloru diecesanu din dieces'a Gherlei.

2. Protocolulu comisiunei scolastice miste.

3. Declariatiunile comunelor.

4. Involirea fundamentale.

5. Suplic'a la comitatu și cá resolutiune recunóscerea oficiósa a senatului scolasticu cá atare.

6. Rogarea directoratului sen. scol. catra oficiolatu comitatense pentru mediolocirea aprobării statuteloru din partea inaltului gubernu.

7. Aprobarea escelsului r. guvernului, și incunoscintiarea oficiósa a competentelor comune.

Publicarea aceast'a este cu atatu mai de doritu, caci idea de a funda scoli centrale pentru romanii Transilvaneni în tempulu presentu, tocma acuma se póte mai bine lati, fiindu cu totii în pregatiri pentru adunarea anuale a Asociatiunei pentru literatur'a română și cultur'a poporului romanu, și fiindu lucru invederatu, cá scopulu maretu și vastu alu asociatiunei pomenite, precumu poterea și auctoritatea ei morale prin asociatiuni, cá a nóstra, ar' cresce intru un'a mesura necredita.

A critisa lucrarea și procedur'a nóstra dupa meritu și a desvolta ideile ei cu referinție la tóte impregiurarile nóstre este lucrulu barbatilor nostri celoru mai eminenti și mai alesu alu publicistiloru romani. — Noi ne indestulimu, cá amu insinuatu lucru în publicu și observamu, cá pe ast'a cale scólele nóstre centrale, care sunt 4 în comitatu fiasocare fundata de 40 și mai bine de comune, intr'unu anu, doi voru puté se se laude cu capitaluri frumóse, și până la 100 mii fl. Pentru unadata și socotimu, ca acestu resultatu e frumosu pentru toti romanii, ba potemu dice, pentru totu poporulu din Transilvani'a.

Gherl'a în 14. Iuliu 1862.

M. B.

Blasiu, 5. Iuliu 1852. Eri și astadi a decursu examenulu de maturitate cu resultatu imbucuratoriu. 30 teneri scolari din clas'a VIII, cari s'au supusu la examenu de maturitate s'au declarat de maturi și anca 3 de intr'insii cu precelentia.

Celi mai multi de între acesti maturisanti aru avé volia a merge spră continuarea studiiloru la vreo universitate séu academia; dorere numai, ca mai toti sunt lipsiti de mediulócele necesarie. Sperarea loru dara le e siguru numai aceea, ca dóra voru fire sprijiniti și ajutati din partea connationaliloru sei. Si ar' fi tocma de doritu, cá fiindu ca acesti teneri sunt din mai multe comitate, asia deregatorii nostri nationali, preotimea și întieleginti'a se colucre într'acolo, cá fiacare comitatu se liee asuprasi ajutorarea teneriloru sei, pana candu absolvu scólele inalte. Anca și orasielulu nostru Blasiulu anca ar' dá se sustiena pre unu teneru la scólele inalte. Cati teneri nu sunt, cari în desperatiunea sa, ca n'au cu ce se subsiste pre la institute mai inalte, liau lumea în capu, cautandusi ceva aplecare de pre o di pre alt'a cu daun'a propria a sa și a venitiorului natiunale. Suntemu datori cu tóte mediulócele cuvenentióse a ialesni crescerea, cultur'a tenerimei nóstre, care e unic'a sperare și baza viitorului nostru natiunale, și celu, care nu-si implinesce dupa potentia acesta detcri'a sacra, nu e adeveratu fiu alu natiunei.

Nu potemu a nu memora cu asta ocaziune și aceea, cumuca unulu dintre profesorii celi mai bravi ai acestui gimnasiu preste puçinu tempu va parasi palestr'a muselor, consacrandusi restulu dileloru sale spre altu servitiu, fiindu dispusu cá parochu și administratoru protopescu în Sabiu, asemenea momentosu pentru publicu. Acel'a e multu stimatulu și

amatulu nostru barbatu J. V. Rusu, carele în cursu de 13 ani a sierbitu în calitate de prof. la limb'a germana și istori'a universale în acestu gimnasiu; modesti'a, blandeti'a, amórea de natiunea sa și de progresulu tenerimei, diligenti'a, zelulu seu celu ferbinte în tractarea și propunerea obiectelor sale, sternira în animele nóstre sentimente de respectu și redicara unu monumentu de dulce și neperitória suveniru numitulu Domnu.

Dee Ddieu, cá acestu barbatu și în noua sfera de activitate se fia spre binele și decórea natiunei sale. M. M.

— Descrierea certeii confiniare între sasii bistritieni Jaad, Pinticu, Dumitra și între com. rom. nasaudene Ilva mica, Földra, Nepos și Rebrisióra, care, dupa cum atinseramu în Nr. tr. tiparita cercula prin Vien'a, unde se afla deputatiunea sasa spre a și recastiga usurpatiunea de mai nainte, cuprinde în scurtu acestea:

„Candu se militarisá districtulu Naseudu în a. 1764 despartirea între otarele respective era: de catra nordu resaritu drumulu ce duce la Ilva și Rocna pe Strimb'a, apoi pariulu Strimb'a pana unde incurge acesta în ap'a Ilvei; în nordu apusu ap'a Ilva mare și Somesiulu în care curge ea. Acésta linia de granitia o recunoscuro comunele Ilva mica, Földra și Rebrisióra înainte comisiunei tramise spre defigerea granitiei de adeverata (?) și mai cerura numai nescce poderee mici între Ilva și Somesiu, ce le ar' fi folositu ei date de sasi; inse fura respinse cu pretensiunile loru.

„În a. 1765 cerú Földra dela Pinticu o poiana pe malulu stengu alu Somesiului numita sapatu'a, și Rebrisióra dela Dumitra earasi alta, numita Zevoiulu celu micu, cu cuventu, ca acelu locu ar' fi fostu ruptu de apa din otarulu loru. Comisiunea, pe temeulu a dóue sentintie originale (autentice?) ale Voivodului Stiborius din a. 1412 și a unui mandatu originalu deosebi dela reg. Sigismund din a. 1414 recunoscú, ca între Bistritia și districtulu Rocnei are se remana Somesiulu de granitia naturala, pentruca dupa documentele acele înainte de impreunarea valei Rocnei cu distr. Bistritei era între ele acesta și otaru. (Reportulu comisiunei comisariiloru gub. Adam gr. Vass, Josef Béidi și Joane Wolf din a. 1765—5.)

În același anu totusi, la sfaturile comisiunei esmise pentru strapunerea granitiloru în persón'a DD. gen. de art. Bar. Siskovich și supremulu capitanu alu districtului Fogarasiu M. Bruckenthal, se induplecara comunele Pinticu și Dumitra a cede poienele numite la comunele Földra și Rebrisióra pe lunga o desdaunare și erá și Jadulu gata a cede poeniti'a lenga malulu stengu alu Ilvei, eara apoi în primavéra viitória se se fáca cesionale formali despre acésta (Reportulu Capit. s. alu Fogarasiului M. Bar. de Bruckenthal din 5. Aug. 1768 catra guberniu.)

„Acésta inse nu se întimplá, ci cancelistii fiscali luara în 1766, neautorisati (?) o descriere, mesurare și pretiure a tuturor surfeçiloru, ce diacu pe malulu stengu alu Ilvei și Somesiului pana la verfurile cele mai deaprópe.“ (?)

Acumu navalira noii soldati granitarii cu poterea în teritoriulu acestu mesuratu silu ocupara, fiindu protegiati de deregatoriile loru, fara a fi pedepsiti. (Report. gub. catra cancelaria din 1. Fauru 1770 Nr. 336.)

„Comunele sase se plansera, și în urm'a resolutiunei imperatesci din a. 1775, se denumise o comisiune sub presiedinti'a D. Adam gr. Teleky, care în a. 1777, strapuse lini'a otarului (movilele) pe verfurile de dealu cele mai aprópe de Ilva și Somesiu, care se vedu din apele acestea (ad. rip'a góla de lenga ape?) (Documentulu metalu și protocolulu comisiunei din 11. Iuliu 1777.)

„Pe baza acestui documentu metalu se oferi cu sil'a comunelor sase din partea statului pentru teritoriulu luat dela densele și predatu granitariiloru o desdaunare de 7966 fl. 40 cr. în bani, ba chiaru și o comuna nóua (Neposulu de acum) se redicá pe pamentulu sasescu ocupatu în steng'a Somesiului. Acésta linia de otaru se numesce Telekiana.

„Pe temeulu acestui documentu metalu se facura pana în a. 1836 mai de multe ori reambulatiuni pe acésta linia, și ambe partile o recunoscuro de buna (8 protocol. reambulatiunei.)

Dela a. 1836 încóce granitarii prin ocupatiuni silnice facura contraversa acésta linia. Ei ucidea și batea pe sasi de mórté, și pe cale politica se denumi o comisiune suptu judele r. din Triscaune, Albert Horváth spre a cauta și rennoi lini'a demarcatória telekiana.

„Acésta comisiune strapuse lini'a marginala telekiana de pe verfurile ripelor ce se vedu din ap'a Ilva și Somesiu, și teritoriulu dintre ambele acestea linie marginitória în contra resolutiunei imperatesci, fiindu însielata de gubernu, o dete în

posesiune faptica granitiariloru. Acésta linia se numesce horvathian'a.

„La recursulu comuneloru sase si la petitiunea loru catra imperatulu urmà in emisulu minist. din a. 1852, Nrulu 21813 172 resolutiune prean. imp. din 6. Aug. 1852, prin care se denéga procederoi comis. horvathiane tóta activitatea de dreptu, cu privintia la repotele de dreptu si posesiune, fiinduca ea se amestecase in regularea repórteloru de dreptu si proprietate, despre cari numai pe calea juridica se póte decide, ear petitiunea sasa catra Mai.: spre a se repune in posesiunea dinainte de 1840, pe cale politica pentru aceea nu se luà in seama, pentruca comunele f. granitiare se aflá de 10 ani in posesiunea estinderei teritoriului de cérta si anca in urm'a introduceri deregatoriali (behörtl. Einweihung); de acea partitele se avisara cu pretensiunile loru de dreptu pe calea legei.

„Prin emisulu in. guberniu din 21. Sept. 1852 (?) Nr. 19842 — 3910, inse se susutienù starea positiva faptica, dupa cumu se aflase de comisiunea reambulatória din Iuliu 1851 tramisa din ambele jurisdictiuni si se demandà, cá acésta se se observeze cu strictetia.

„Comunele sase au intratu pe calea dreptului in priviintia pamentului dintre lini'a horvathiana si telekiana. Comunele granitierie nu s'au sculatu cu pêra.“

„Acésta linia reambulata in 1851 s'a observatu de ambe partile pana in a. 1861; prevaricari speciale fura de deregatoriile c. r. strinsu pedepsite si proprietatea sasésca erá aparata.“ — De aici se insira scenele cunoscute cititoriloru de suptu timpulu constitutionalu pe care le insira dupa editiunea stereotipa, invinuindu oficialatulu Naseudului, ca nu pasi cu mesuri aspre.

(Va urm'a.)

MAI NOU.

Zernesci, 17. Iuliu n. Eri pela 3 óre dupa amiédi, candu ómenii cu mari cu mici erá in campu la lucru, se escà in satulu Tohanulu vechiu unu focu infricosiatu. 7 case cu totu cuprinsulu si 28 siuri cu grasduri si granare s'au prefacutu in cenusia. A séra pe la 9 óre candu amu trecutu prin Tohanulu ruinele cladiriloru anca totu mai ardea. Catu tiene dela casele Dlui locotenentu si jude J. Vladu pana josu la biserica in doua ulitie era numai flacara si spudia; eara prin pregiurulu locului de nenorocire vedeai pe familiile locuitoriloru standu si vaieranduse cá vai de ele. In acestu satu de noua ani incóce amu apucatu cu acésta patru intemplari de focuri mari. si in fiacare din acelea topite locuintiele dela cate 20 pana la 30 familii. Alte focuri mai marunte in care s'au arsu imobiliile dela cate 2—5 familii, nu le mai scimù cu numerulu. Ce mirare deci, déca din acea comuna (curatu romanésca) constatóre din mai multu de 400 familii, unu numeru insemnatoru de individi au emigratu si mai emigra in Tiér'a romanésca, eara acestá cu atatu mai virtosu, cá din hotarulu care pe timpulu militarisarii acelei comune fusese mesuratu si destinatu cá se traiésca numai vreo 180 familii, in dílele nóstre au se'si scótiá pana — ce dícu pane? — mamaliga, unu numer mai mare decat indoitu! Si totusi, ce vi se pare, cand la a. 1853/4 in urmarea focului intemplat in earn'a acelui anu, amu cutesatu a trage luareaminte publica la calamitatile acelei comune, functionarii gubernului de atunci din ur'a ce nutria asupra scriitorului acelei correspondintie, in locu de a cerceta cu deameruntulu adeverat'a stare a lucrului, avura intru nimicu a'lu infer'a pe acelasi cu nume de republicanu rusiu, a'lu publica prin tóte jurnalele din patria si ai sfatui cá se emigré la Nordameric'a. Ddieu se ne erte pecatele totoror si ale gubernului repausatu.

)Va urm'a.)

PRINCIPATELE UNITE. Bucuresci, 10. Iuliu n. Lu-mea díce ca in secululu nostru nu se mai intempla minuni. Eu tienu din contra, ca in dílele nóstre se intempla multe minuni, la care amu inceputu si noi romanii se luamu parte.

Din jurnalele de aici veti fi afluat si Dvóstra, cá ministeriulu boierescu numitu alu lui Catargiu si Arsache, de a carui atotopotintia incepuse a tremura tiér'a jumatate, a cadiutu cu sgomotu spre cea mai neasteptata mirare a totoror acelora, carii nu sciù combina nimicu si sunt lipsiti de orice spiritu prevedietoru.

Noulu ministeriu s'a intocmitu din asia numitii liberali moderati, carii inainte cu trei ani au mai fostu la putere. Ministru-presiedinte si totuodata alu trebiloru diin laintru este D. Dr. N. Cretulescu, alu celoru din afara prinç. Cantacuzinu

dela Moldova, alu finantieloru Theodoru Ghica, alu resboiului a remasu totu colonelulu Ghica, fiulu repausatulu Domnu alu Moldovei, alu dreptatii Cornea, carele mai nainte avuse portofoiulu lucrariloru publice, alu cultului si instructiunii publice A. Cretianu.

Ce vi se pare, prin a cui inriurintia a cadiutu ministeriulu celu strinsu aristocraticu? O minune, prin insasi partit'a sa din camera, carea in siedintiele din urma ale camerei ia datu trei tranteli un'a dupa alt'a, din care cea mai grea a fostu, candu camer'a respinse proieptulu de urgentia alu ministriului de a imparti Principatele unite in 6 prefecturi mari, séu cumu lea botesatu aici poporulu, in 6 pashalicuri.

Ministeriulu nou a priimitu portofoiile pe lenga cateva condituni si anume cá: M. Sa Domnulu se nu dispuna publicarea nouei legi urbariale, cá voturile camerei privitóre la naltierea unui monumentu in onórea ministrului Catargiu in pretiu de 4000 galbini si la numerarea unei sume de 2000 galbini veduvei aceleia se se suspinda.

Starea exceptionala sub carea ministeriulu cadiutu ceruse a se pune tiér'a (sciti cá in Austri'a in Belagerungszustand) fù respinsa de insusi Domnulu.

— Camer'a legislativa s'a inchisu in 23. Juniu v. prin mesagiu domnescu, in care majoritatea camerei capetá una a-frontare binemeritata, elu suna asia:

Domniloru Deputati!

Impartasindu de o potriava cu Dvóstra simtiemintele de o legitima intristare ce ati manifestatu pentru perderea omului de statu, chiamatu de Noi in capulu gubernului, inauguratu in diu'a de 24. Jan., parerea Nóstra de reu este cu ataf'a mai via, cu catu desiértulu ce elu a lasatu anca nu este inlocuitu.

Tieindu séma de indelungat'a durere a acestei sesiuni si de ocupatiile rurale care ve chiama pe multi dintre Dvóstra, me vedu silitu a inchide sesi'a presenta.

Nu putemu inse, cu aceasta ocaisie, a ve tagadui parerea Nóstra de reu, ca din proiectele cele mai importante, supuse deliberatiei Dvóstre, unele au remasu nediscutate; intre altele prefecturele generale si consiliile provinciale elaborate de gubernulu Nostru, si aprobate de catra comitetulu legislativu esitu din senulu adunarei. Celu antaiu era menitu de a da gubernului midiulócele de administratie mai eficacie si de a puté satisfice interesele publice si private. Celu alu doilea, strinsu legatu cu acelu a prefecturiloru, avea de tienta de a face putintiósa aplicarea legei rurale votata de Dvóstra.

Totusi gubernulu Meu, patrunsu de greu'a si seriós'a misie cei este incredintiata, ve invita, Domniloru deputati, cá, intorcanduve in judetiele Dvóstre, se dati cometantiloru Dvóstre incredintiarea, ca se voru luá de catra gubernulu Meu tóte mesurile reclamate de situati'a tieei, precumu si de legitimele sale interese.

Dumnedieu se ve aiba Domniloru, in a sa santa padia.

Ales. Joan.

In diu'a inchiderei adunarei generale s'au facutu o propunere subscrisa de 11 insi, intre carii si batrenulu Grig. Cusa, pentru a se da veduviloru acelu tierani, carii au fostu arestati in 24. Jan 1862 si siau perdutu viét'a prin temnitie cate 12 galbini pe anu ajutoriu, care dupa mórtea loru se tréca si la orfani pana ce voru ajunge verst'a de 20 ani.

Nru 270. civ.

EDICTU.

Din partea judecatoriei cercului Porumbaculu inferiore se face cunoscutu, cumuca pe cererea esecuentulu Simionu Comsia din Porumbaculu superiore — contra Nicolae George Bardasiu totu de acolo, pentru platirea unei datorie de 19 fl. y. a. c. s. c. sau concesu vendiareá esecutiva a realitatiloru esecutulu Nicolae George Bardasiu si anume:

1. Curtea s' gredin'a de sub Nru 136, pretiuite cu 50 fl.
2. Locu de aratura in campu de mediulocu la dialu Racoviciori din susu de drumu 2 ferdele semanatura cu 12 fl.
3. Fenatia in campu de josu in mestecanisiu de unu caru de fenu pretiuitu cu 16 fl. v. a. si diu'a de vendiare s'au determinatu pe 15. si 29. Juliu 1862 in Porumbaculu de susu la cancelaria comunala totdeauna la 10 óre inaintea-amiédi — cu aceea de observatu, ca neputanduse antaia óre face vendiarea cu pretiulu estimatiunei — a dou'a óra vendiarea va urma si sub acésta.

Toti aceia, cari au castigatu vreunu dreptu hipotecariu pe acestea realitati, se provóca a se insinua pana la diu'a vendiarei aci la judecatoria, caci altufeliu siesi vor avé de asi inputa urmarile.

Fogarasiu in 18. Juniu 1862.

3—3

Dela judecatori'a cercului Porumbacu inferiore.

Blasian, asessoru.